

**Комунальний заклад вищої освіти
Київської обласної ради
«Академія мистецтв імені Павла Чубинського»
Кафедра «Мистецтво співу»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

 Сергеєнко О. М.

 2019 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«Спів (академічний, народний)»
Статус дисципліни	Обов'язкова

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія вокального мистецтва» для здобувачів вищої освіти на базі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста (120 кредитів ECTS, термін навчання 1 р. 10 м.), галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво», освітньо-професійної програми «Спів (академічний, народний)».

Розробники: заслужена артистка України К. Б. Стращенко;
заслужений артист України М. М. Холодій;
викладач Т. В. Нелідова.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Мистецтво співу»

Протокол № 3 від «20» листопада 2019 р.

Завідувач кафедри Кочерга А. І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 4	Рік підготовки: 1 - й	
Загальна кількість годин – 120	120	120
Кількість модулів – 1 Змістових модулів - 7	Семестр:	
Аудиторних тижневих годин для денної форми навчання: 2 - й семестр – 21 x 4 години. Самостійної роботи студента – 36 годин. Аудиторних годин для заочної форми навчання: 2 - й семестр – 22 години. Самостійної роботи студента 98 годин.	2 - й	2 - й
	Лекції:	
	84	22
	Практичні (семінарські):	
	-	-
Вид підсумкового контролю: усна відповідь.	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: 2 - й семестр - іспит.	Самостійна робота:	
	36	98

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: набуття студентами теоретичних знань з музично-історичного розвитку професійного вокально-виконавського мистецтва з подальшим їх застосуванням у педагогічній та практичній творчій діяльності. Збагачення загального культурного рівня студентів, розвиток музично-естетичного смаку, сприяння розвитку професійних навичок.

Предмет навчальної дисципліни – спів та професійне вокальне виконавство в контексті історичного розвитку культури і суспільства.

Відповідно до освітньо-професійної програми, вивчення дисципліни «Історія вокального мистецтва» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово (ЗК 1);
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2);
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 3);
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК 4);
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 5)
- здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК 8)
- здатність вчитися і оволодівати сучасним знаннями (ЗК 9)
- здатність працювати автономно (ЗК 12)
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про суспільство та у розвитку суспільства (ЗК 17)
- здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва (ФК 3)
- здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у історії музичного мистецтва (ФК 5)
- здатність оперувати професійною термінологією (ФК 11)
- здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності (ФК 12)
- здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків (ФК 13)
- здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, педагогічної діяльності (ФК 17)

Завдання дисципліни: формування системи знань про історичний розвиток професійного вокального мистецтва та системи знань про його основні жанри, форми, стилі; формування стійкого пізнавального інтересу до вокального мистецтва, художнього мислення та поняття про вокальну культуру; ознайомлення з творчістю видатних виконавців; виховання потреби стежити за прогресивними сучасними тенденціями у вокальному мистецтві, уявляти їх суть та враховувати у своїй професійній діяльності; опанування фаховими орієнтирами щодо естетичних традицій європейського академічного вокального виконавства.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Історія вокального мистецтва» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 1 «Історія України». Паралельне вивчення дисциплін ОК 12 «Спеціальний клас. Постановка голосу», ОК 4 «Іноземна мова італійська (за професійним спрямуванням)», ОК 14 «Теорія музики», а також дисципліни з вивчення історії в обсязі загальної середньої освіти.

4. Очікувані результати навчання

Відповідно до освітньої програми «Спів (академічний, народний)» вивчення навчальної дисципліни «Історія вокального мистецтва» забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Аналізувати музичні твори з відокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.	ПРН 4
Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.	ПРН 6
Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.	ПРН 7
Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській, лекторській практичній діяльності.	ПРН 11
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12
Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.	ПРН 15
Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.	ПРН 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія вокального мистецтва»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Аналізувати музичні твори з відокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.	ПРН 4
Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.	ПРН 6
Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.	ПРН 7
Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській, лекторській практичній діяльності.	ПРН 11
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12
Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.	ПРН 15
Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.	ПРН 17

4. 1. Після опанування навчальної дисципліни «Історія вокального мистецтва» студенти повинні:

знати:

- основні напрямки розвитку професійного вокального мистецтва та історичну обумовленість їх формування;
- основні жанри, форми, стилі у вокальному мистецтві;

- прізвища видатних діячів світового та вітчизняного професійного вокального мистецтва;
- сучасний стан вокально-виконавського мистецтва у світі та Україні;
- вокальну термінологію;
- естетичних традиції європейського академічного вокального виконавства.

вміти:

- творчо використовувати набуті знання та вміння в професійній діяльності;
- логічно, послідовно, аргументовано, спираючись на здобуті знання, висловлювати свою думку стосовно питань з історії вокального мистецтва;
- використовуючи знання історичного матеріалу з вокального мистецтва, знаходити причинно - наслідкові зв'язки в музично - історичних подіях минулого і сучасності;
- визначати жанр та стильову приналежність вокальних творів;
- популяризувати українську вокальну творчість.

Мати навички soft skills:

- навички самоорганізації;
- презентаційні навички;
- здатність оволодівати сучасною інформацією;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

5. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання.

5. 1. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- експрес-опитування;
- ведення записів та конспектування лекцій у зошиті;
- тести;
- іспит.

5. 2. Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю знань студентів:

- поточний;
- підсумковий модульний;
- семестровий підсумковий (іспит).

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100 – бальною шкалою та шкалою ECTS – А (90 - 100), В (82 - 89), С (75 - 81), D (64 - 74), Е (60 - 63), Fx (35 - 59), F (1-34), яка переводиться в національну (чотирибальна: 5 – відмінно, 4 - добре, 3 - задовільно, 2 – незадовільно).

Поточний контроль відбувається на кожному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки із зазначеної теми (у тому числі своєчасність та повноту виконання завдань самостійної роботи, опрацювання додаткової літератури), перевірку конспектування лекцій; активність та ініціативу студента при обговоренні питань теми, участь в опитуванні.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Відповіді, тестування, ведення конспекту	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі виконано завдання аудиторної і самостійної роботи по темі. Студент демонструє глибокі знання навчального матеріалу теми дисципліни, в тому числі з допоміжної літератури. Відповідає без помилок, бере активну участь в обговоренні, аргументує свою відповідь з дискусійних питань, спираючись на обов'язкові та додаткові джерела інформації. Вирішує всі тестові завдання. Конспект у повному обсязі.
4	В повному обсязі виконано завдання аудиторної і самостійної роботи по темі. Студент демонструє достатньо повні знання навчального матеріалу теми дисципліни, бере активну участь в обговоренні, намагається аргументувати свою відповідь, але іноді йому не вистачає знань, або допускає окремі непринципові неточності та незначні помилки. Вирішує більшість тестових завдань. Конспект у повному обсязі.
3	Завдання аудиторної і самостійної роботи виконано не повністю. Студент володіє основним змістом навчального матеріалу теми, але для отримання відповіді треба задавати додаткові питання. Відповідає без аргументів, допускає суттєві неточності і помилки. Конспект ведеться систематично, але не в повному обсязі. Вирішує половину тестових завдань.

2	Завдання аудиторної та самостійної роботи виконано фрагментарно. Студент поверхово володіє змістом навчального матеріалу теми дисципліни. На заняттях не бере участі в обговоренні за власною ініціативою. У відповідях допускає значну кількість помилок, для аргументації не вистачає знань. Конспектування фрагментарне. Відповідає на меншість тестових завдань.
1	Завдання аудиторної і самостійної роботи виконано на низькому рівні, фрагментарно і невчасно. Студент має уяву про зміст навчального матеріалу теми дисципліни. Не бере участі в обговоренні за власною ініціативою. У відповідях губиться і допускає значну кількість суттєвих помилок. Вирішує тільки окремі тестові завдання. Конспектування фрагментарне.
0	Завдання аудиторної і самостійної роботи не виконано. Студент не володіє навчальним матеріалом. Не вирішує жодного тестового завдання. Відсутній конспект лекцій.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
Денна, заочна форма навчання

Весь обсяг роботи, що виконує студент протягом семестру підсумовується за допомогою накопичувальної системи балів. Підсумковий бал з навчальної дисципліни є сумою балів, одержаних за поточний, семестровий контроль, ведення конспекту, з подальшим переведенням в національну та 100 - бальну шкалу.

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за різні види завдань вказана в таблиці.

Модуль 1																			
	ЗМ 1	Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3			ЗМ 4		ЗМ 5	ЗМ 6		ЗМ 7					
	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Разом за темами	Робочий зошит	Іспит	Всього	
Аудиторні заняття	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	42	10	15		
Самостійна робота студента	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	28	5			
Сума балів															70			100	

Т 1, Т 2 ... Т 14 – теми занять

Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань студентів
Семестровий контроль знань студентів

Семестровий контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за семестр. Семестровий контроль знань студентів (іспит) проводиться в формі усної відповіді на питання по білетам.

Критерії семестрового оцінювання знань студентів

Іспит	Критерії оцінювання
13-15	Володіє навчальним матеріалом в повному обсязі. Надає вичерпну відповідь на запитання, демонструє глибокі і ґрунтовні знання. У відповідях може припустити 1-3 несуттєві неточності.
10- 12	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом. Надає правильну відповідь та розкриває зміст теоретичних питань, але допускає 4-5 окремі неточності, або неprinципові помилки.
7 - 9	В цілому володіє навчальним матеріалом. У відповідях робить суттєві неточності та помилки.
4 - 6	Не володіє повним обсягом начального матеріалу. Відповіді поверхові та фрагментарні з значними неточностями та помилками.
1 - 3	Поверхово і фрагментарно засвоєний обсяг навчального матеріалу. Відповіді поверхові та фрагментарні з значною кількістю помилок.
0	Не володіє навчальним матеріалом. Не відповідає на жодне запитання. Всі відповіді помилкові.

Критерії підсумкового оцінювання знань студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	Шкала ECTS та критерії оцінювання	
90-100	Відмінно	A	Студент систематично і відмінно виконує завдання аудиторної та самостійної роботи. Проявляє активність та ініціативу під час обговорення питань з проблематики дисципліни. Надає вірну, логічно побудовану та вичерпну відповідь на теоретичні

			питання. Демонструє повне знання матеріалу тем дисципліни. Має конспект лекцій в повному обсязі.
82-89	Добре	В	Студент систематично, на високому рівні виконує завдання аудиторної та самостійної роботи. Проявляє активність та ініціативу під час обговорення питань з проблематики дисципліни. Надає вірну, логічно побудовану, але не вичерпну відповідь на теоретичні питання. У відповідях може припустити кілька незначних помилок. Загалом демонструє високий рівень засвоєння матеріалу тем дисципліни. Має конспект лекцій в повному обсязі.
74-81		С	Студент систематично, на високому рівні виконує завдання аудиторної та самостійної роботи. Надає вірну, логічно побудовану, але не вичерпну відповідь на теоретичні питання. У відповідях може припустити кілька незначних помилок. Для отримання повної відповіді необхідно задавати додаткові питання, на які студент надає вірну відповідь. Загалом демонструє високий рівень засвоєння матеріалу тем дисциплін. Має конспект лекцій в повному обсязі.
64-73	Задовільно	Д	Студент несистематично, на посередньому рівні виконує завдання аудиторної роботи. На лекціях майже не бере участі в обговоренні. У відповідях припускає помилки. Демонструє задовільний рівень засвоєння матеріалу тем дисципліни. Має недоліки у самостійній роботі. Має неповний конспект лекцій.
60-63		Е	Студент несистематично, на рівні, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання, виконує завдання аудиторної та самостійної роботи. На лекціях не бере участі в обговоренні. Допускає численні помилки у відповідях на запитання. Демонструє низький рівень засвоєння матеріалу тем дисципліни. Відсутній повний конспект лекцій, лекції конспектувались фрагментарно.
35-59		FX	Студент несистематично, на незадовільному рівні виконує завдання аудиторної та самостійної роботи. На лекціях не бере участі в обговоренні. Досить погано засвоює новий матеріал з

	Незадовільно	теоретичного курсу. При опитуванні студенту необхідно задавати допоміжні питання, але він не може надати вірну відповідь. Є робочий зошит з дисципліни «Історія вокального мистецтва», але лекції конспектувались фрагментарно. Для одержання кредиту потрібне доопрацювання.
0-34	F	Студент епізодично, виконує завдання аудиторної та самостійної роботи. При теоретичному опитуванні студент не може відповісти на жодне питання. Відсутній робочий зошит та конспекти з дисципліни «Історія вокального мистецтва». Необхідне повторне вивчення дисципліни.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1 Зміст навчальної дисципліни.

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Вокальне мистецтво.

Тема 1. Предмет та завдання дисципліни «Історія вокального мистецтва».

Предмет, мета і завдання дисципліни «Історія вокального мистецтва», міждисциплінарний зв'язок з дисциплінами спеціального циклу «Спеціальний клас. Постановка голосу», «Історія мистецтв», «Музичний фольклор», «Історія музики», «Культурологія», «Історія літургійного співу», «Теорія музики», «Клас академічного ансамблю», «Концертмейстерський клас та мистецтво акомпанементу», «Методика викладання фахових дисциплін (спів)», «Концертно-виконавська практика», «Методико-виконавський аналіз педагогічного репертуару», «Педагогічна практика». Її значення в процесі підготовки професійного співака і викладача співу.

Спів в житті людини. Поняття про вокальне мистецтво як складову художньої культури та вид творчої діяльності людини. Розуміння художньо-естетичної природи вокального мистецтва, поняття «вокально - художній звук», «вокально-виконавська культура».

Основні сучасні види співу та їх особливості (народний, академічний, естрадний).

Змістовий модуль 2. Спів в Давньому світі.

Тема 2. Особливості співу у Давньому Єгипті, Малої Азії, країнах Сходу.

Підпорядкування музики та співу в Давньому світі релігійно-міфологічній системі світосприйняття давніх народів. Роль співу в

магічних обрядах та сакральних ритуалах. Культове призначення музики та співу.

Спів в Давній Індії, Китаї, Малої Азії, Єгипті. Старовинні артефакти зображення музикування - співу в супроводженні старовинних музичних інструментів – арфи, мандоліни, флейти кларнета, кіфари, ударних інструментів (барабани, бубни, тріскачки), сістр). Папіруси з текстами пісень. Театралізація обрядів, процесій. Виконання гімнів.

Перший відомий музикант Стародавнього Єгипту - Кафуанх — «співак, флейтист і розпорядник музичного життя при дворі фараонів» (кінець IV — початок V династії).

Аеди і рапсоди. Взаємозв'язок поезії та вокальної творчості. Жанри народних пісень – георгіки, епіталами. Формування ладів – дорійського, фрігійського та лідійського в народній пісенній творчості.

Тема 3. Спів в Давній Греції. Роль грецького театру в розвитку вокального мистецтва.

Світосприйняття греків як підґрунтя появи театру. Культ Діоніса - Вакха, його сутність та часи проведення. Трагедія. Роль театру в житті греків. Роль хору та артистів. Соціальний статус артистів-співаків. Архонт. Хорегій. Будова давньогрецького театру. Театрон, схена, проскеній, орхестра. Піфійські ігри. Комедія. Змагання поетів. Тетралогія, сатинова драма. Одяг грецьких акторів – катурни, хітони, маски. Голос та пластика як основні виразні засоби. Катарсис. Корифей. Стасім, коммос, ексо́д, парабаса. Історичне значення давньогрецького театру. Есхіл, Софокл, Аристофан. Будівлі театрів Давньої Греції, що збереглися до нашого часу.

Поява вокальних жанрів у давньої Греції. Френ, пеан, дифірамб, гімн. Давні музичні інструменти. Лірика. Класифікація співаків – нетойде, мезойде, іратойде. Міф про Орфея. Музика, музи, Аполон-мусагет. Хорова лірика - елегії та оди.

Тема 4. Спів в Давньому Римі. Римський театр.

Витоки та особливості давньоримського театру. Ателлани. Комічні персонажі – Макк, Буккон, Папп, Доссен. Мім, пантомім. Соціальний статус артистів-співаків. Римські трагіки – Енній, Пакувій, Акцій. Римські та Плебейські ігри. Поява першого постійного театру. Відмінності від давньогрецького театру. Ставлення церкви до театру.

Відомості про перші школи навчання співу.

Змістовий модуль 3. Розвиток професійного співу в період після занепаду Римської імперії до виникнення опери.

Тема 5. Візантійська вокальна культура. Хоровий спів у християнському богослужінні.

Історичні умови та строкатість етнічного складу Візантії як визначальний фактор у розвитку форм та жанрів Візантійської музики.

Вокальні жанри світської музики – акламації та поліхромії. Народні акритські пісні.

Особливості церковної музики. Роль хору. Жанри духовної музики – гімнографії. Псалмодій, тропар, канон, стихира. Вплив Іоанна Дамаскіна, Іоанна Кукузеля, Єфрема Сирина на музичне мистецтво. Значення Візантійської вокальної музики у розвитку духовної музики Київської Русі.

Тема 6. Спів в Київській Русі.

Місце співу в житті людини періоду Київської Русі. Слов'янський фольклор та язичництво. Епічна творчість, літературно-музичне мистецтво. Урочистий речитатив, билини. Музичні інструменти - сопілки, бубни, гуслі. Професіонали-поети і співці.

Відомості про "славетних співаків" того часу – Мітусу і Бояна (Літописні джерела - Галицько-Волинський летопис, "Слово о полку Ігореве"). Усна традиція народного співу. Зародки театрального мистецтва. Світські та духовні жанри вокальної музики. Прийняття християнства як поштовх для розвитку хорового вокального мистецтва. Християнські церковні співи та їх зв'язок з Візантійською церковною культурою. Невменна нотація. Знаменний спів. Жанри християнської церковної музики: кондаки, ірмоси, канони, тропарі.

Перші вокальні школи. «Царицин хор». Професійно підготовлені музиканти – доместики (співаки-солісти, вчителі співу, керівники церковного хору).

Тема 7. Духовний і світський спів у часи Середньовіччя.

Риси Середньовіччя, вплив релігії на світосприйняття людини середньовіччя. Формування феодальної музичної культури з рисами професійного мистецтва, фольклору та аматорського музикування.

Літургійна музика Римсько-католицької церкви. Церковний спів. Навчання співу при монастирях. Григоріанський хорал. Мадрігал. Месса. Хоровий спів в унісон як засіб формування релігійної свідомості.

Мистецтво мандрівних музикантів та їх соціальний статус. Особистість автора-виконавця. Трувери, трубадури, жонглери та народні співаки – менестрелі і шпільмани. Лицарська куртуазна лірика, культ Прекрасної Дами. Жанри сольної вокальної музики – альба, канцона, серена, пасторела, балада, плач.

Змістовий модуль 4. Виникнення та поширення опери як визначальний факт у розвитку європейського професійного вокального мистецтва.

Тема 8. Спів у Європі часів Відродження .

Відродження та нове світосприйняття. Антропоцентризм – інтерес до людини та її діяльності, індивідуалізм. Жанри вокальної музики – шансони, мадригали, пісні під супровід музичних інструментів (віоли, лютні, клавесину, клавикорду, чембало, вірджинелу, органу).

«Флорентійська камерата». Історично-культурне основа виникнення опери, її зв'язок з грецькою трагедією. Перші опери. Творчість Я. Пері, К. Монтеверді, Дж. Каччіні. Речитативна декламація, арія. Становлення оперного жанру. Риси співу часів Відродження. Відомі співаки.

Тема 9. Поширення опери як головний фактор розвитку мистецтва співу.

Розвиток оперного жанру у творчості європейських композиторів – А. Скарлатті, Ж.- Б.Люллі, Г. Персела, Г. Шютца. Перші оперні театри. Опері seria і buffa. Арія da capo.

Становлення західноєвропейських національних вокальних шкіл. Поняття «Вокальна школа». Вокальні школи Італії, Франції, Іспанії, Німеччини. Кантиленний та колоратурний стиль співу.

Бельканто як вища ступень розвитку вокального мистецтва. Мистецтво співаків-кастратів. Розквіт співочого мистецтва та перетворення опери в «концерт в костюмах». Творчість композиторів-реформаторів (Дж. – Б. Перголезі, К. - В. Глюк, В. – А. Моцарт, Г. - Ф. Гендель) в контексті переосмислення постаті співака в драматургії оперної вистави, та новий етап в розвитку мистецтва співу.

Кантата та ораторія як вокально-сценічні жанри. Класифікація співочих голосів.

Видатні співаки того часу. Соціальний статус співака.

Змістовий модуль 5. Розвиток співу в Росії та на території України в XVII-XVIII ст.

Тема 10. Особливості вокального мистецтва в Росії та на території України в XVII-XVIII ст.

Православні братства, капела К. Розумовського, капела К. Адосовського.

Кріпацькі театри Д. Ширая та М. П. Шеремет'єва. Видатні співаки приватних театрів.

Нові вокальні жанри. Кант. Сольна пісня з інструментальним супроводом. Побутові світські ліричні пісні. М. Чурай та її пісні.

Жанр хорového партесного та циклічного концерту. Глухівська вокальна школа. Придворна співоча капела та її роль в розвитку вокального мистецтва. Відомі співаки того часу.

Змістовий модуль 6. Особливості розвитку вокального мистецтва у ХІХ столітті.

Тема 11. Розвиток сольного співу в країнах Західної Європи у ХІХ столітті.

Нові течії в розвитку оперного жанру, пов'язані з творчістю композиторів-реформаторів В. Белліні, Г. Доницетті, Дж. Россіні, Дж. Верді, Р. Вагнера, Дж. Мейєрбера, Дж. Пуччіні, П. Масканьї, Р. Леонкавалло, та нові вимоги до співаків-професіоналів.

Видатні викладачі ХІХ ст. М. Гарсія, Ф. Ламперті, Ф. Шмітт. Ю. Штокгаузен та їх основні методичні установки.

Камерний спів.

Видатні західноєвропейські співаки ХІХ ст. та їх особистий внесок у вокальне мистецтво.

Тема 12. Розвиток сольного співу в ХІХ столітті в Україні, Росії.

Вокальна музика та її жанри. Вплив народної співочої творчості на професійне вокальне мистецтво.

Поява перших національних опер (української і російської) в творчості композиторів С. Гулака-Артемовського, М. Глінки, М. Лисенка.

Перші вищі національні музичні навчальні заклади. Музично-драматична школа, консерваторії. Викладачі співу. Інтернаціональний викладацький склад (вплив західноєвропейських національних шкіл на формування української вокальної школи).

Музичний театр. Оперний театр. Видатні вітчизняні співаки ХІХ ст. та їх особистий внесок у вокальне мистецтво.

Змістовий модуль 7. Багатожанровість професійного вокального мистецтва ХХ - ХХІ ст.

Тема 13. Особливості розвитку сольного співу в ХХ столітті.

Різноманіття жанрів вокальної музики та вокальної творчості. Пошук нових музичних форм. Засоби тиражування аудіо - та відео - записів, масової інформації та комунікації. Фільми – опери. Визначні постаті у вітчизняному та світовому академічному вокальному мистецтві ХХ ст., їх особистий внесок у вокальне мистецтво. Творчість видатних диригентів та режисерів ХХ століття в розвитку вокального мистецтва (ініціація та проведення фестивалів, змагань, творчих проектів).

Тема 14. Розвиток вокального мистецтва на початку ХХІ століття.

Сучасні тенденції розвитку вокального мистецтва та їх спрямованість на універсалізацію вокальних шкіл. Сучасні проблеми оперного жанру (виконавські, режисерські). Відокремлення жанрів з різними вокальними виконавськими традиціями (барочна музика, фальцетне виконання барочної музики чоловіками).

Найвпливовіші вокальні конкурси та оперні фестивалі світу.

Навчальні заклади зарубіжжя. Юліардська вокальна школа, школа вдосконалення молодих оперних співаків при театрі «Ла Скала».

Творчість видатних диригентів та режисерів ХХІ століття в розвитку вокального мистецтва (ініціація та проведення фестивалів, змагань, творчих проєктів).

Видатні співаки сучасності та їх особистий внесок у вокальне мистецтво. Сучасне вокальне мистецтво української діаспори.

6. 2. Структура навчальної дисципліни.

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин		
	Всього годин	В тому числі	
		Аудиторні заняття	Самостійна робота студента
Модуль 1			
Змістовий модуль 1. Вокальне мистецтво			
Тема 1. Предмет та завдання дисципліни «Історія вокального мистецтва».	4	2	2
Разом за змістовим модулем 1.	4	2	2
Змістовий модуль 2. Вокальна творчість в Давньому світі.			
Тема 2. Особливості співу у Давньому Єгипті, Малої Азії, країнах Сходу.	8	6	2
Тема 3. Спів в Давній Греції. Роль грецького театру в розвитку вокального мистецтва.	8	6	2
Тема 4. Спів в Давньому Римі. Римський театр.	8	6	2
Разом за змістовим модулем 2.	24	18	6
Змістовий модуль 3. Розвиток професійного співу в період після занепаду Римської імперії до виникнення опери.			
Тема 5. Візантійська вокальна культура. Хоровий спів у християнському богослужінні.	8	6	2
Тема 6. Спів в Київській Русі.	8	6	2
Тема 7. Духовний та світський спів у часи	9	6	3

Середньовіччя.			
Разом за змістовим модулем 3.	25	18	7
Змістовий модуль 4 Виникнення та поширення опери як визначальний факт у розвитку європейського професійного вокального мистецтва.			
Тема 8. Спів у Європі часів Відродження.	10	6	4
Тема 9. Поширення опери як головний фактор розвитку мистецтва співу.	10	6	4
Разом за змістовим модулем 4.	20	12	8
Змістовий модуль 5. Розвиток співу в Росії та на території України в XVII-XVIII ст.			
Тема 10. Особливості вокального мистецтва в Росії та на території України в XVII-XVIII ст.	9	6	3
Разом за змістовим модулем 5.	9	6	3
Змістовий модуль 6. Особливості розвитку вокального мистецтва у XIX столітті.			
Тема 11. Розвиток сольного співу в країнах Західної Європи у XIX столітті.	9	6	3
Тема 12. Розвиток сольного співу в XIX столітті в Україні, Росії.	9	6	3
Разом за змістовим модулем 6.	18	12	6
Змістовий модуль 7. Багатожанровість професійного вокального мистецтва XX - XXI ст.			
Тема 13. Особливості розвитку сольного співу в XX столітті.	10	8	2
Тема 14. Розвиток вокального мистецтва на початку XXI століття.	10	8	2
Разом за змістовим модулем 7.	20	16	4
Разом за модулем 1.	120	84	36
Усього годин:	120	84	36

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин		
	Всього годин	В тому числі	
		Аудиторні заняття	Самостійна робота студента
Модуль 1			
Змістовий модуль 1. Вокальне мистецтво			
Тема 1. Предмет та завдання дисципліни «Історія вокального мистецтва».	4	1	3

Разом за змістовим модулем 1.	4	1	3
Змістовий модуль 2. Вокальна творчість в Давньому світі.			
Тема 2. Особливості співу у Давньому Єгипті, Малої Азії, країнах Сходу.	7	1	6
Тема 3. Спів в Давній Греції. Роль грецького театру в розвитку вокального мистецтва.	10	2	8
Тема 4. Спів в Давньому Римі. Римський театр.	7	2	5
Разом за змістовим модулем 2.	24	5	19
Змістовий модуль 3. Розвиток професійного співу в період після занепаду Римської імперії до виникнення опери.			
Тема 5. Візантійська вокальна культура. Хоровий спів у християнському богослужінні.	9	2	7
Тема 6. Спів в Київській Русі.	7	1	6
Тема 7. Духовний та світський спів у часи Середньовіччя.	9	2	7
Разом за змістовим модулем 2.	25	5	20
Змістовий модуль 4 Виникнення та поширення опери як визначальний факт у розвитку європейського професійного вокального мистецтва.			
Тема 8. Спів у Європі часів Відродження.	10	1	9
Тема 9. Поширення опери як головний фактор розвитку мистецтва співу.	10	2	8
Разом за змістовим модулем 3.	20	3	17
Змістовий модуль 5. Розвиток співу в Росії та на території України в XVII-XVIII ст.			
Тема 10. Особливості вокального мистецтва в Росії та на території України в XVII-XVIII ст.	9	1	8
Разом за змістовим модулем 5.	9	1	8
Змістовий модуль 6. Особливості розвитку вокального мистецтва у XIX столітті.			
Тема 11. Розвиток сольного співу в країнах Західної Європи у XIX столітті.	9	2	7
Тема 12. Розвиток сольного співу в XIX столітті в Україні, Росії.	9	1	8
Разом за змістовим модулем 6.	18	3	15
Змістовий модуль 7. Багатожанровість професійного вокального мистецтва XX - XXI ст.			
Тема 13. Особливості розвитку сольного співу в XX столітті.	10	2	8
Тема 14. Розвиток вокального мистецтва на початку XXI століття.	10	2	8

Разом за змістовим модулем 7.	20	4	16
Разом за модулем 1.	120	22	98
Усього годин:	120	22	98

6. 3. Самостійна робота (денна форма)

Самостійна робота студента є складовою навчального процесу. Вона здійснюється за підтримки та під контролем викладача, який спрямовує її в залежності від тематичних завдань.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Предмет та завдання дисципліни «Історія вокального мистецтва».	2
2.	Тема 2. Особливості співу у Давньому Єгипті, Малої Азії, країнах Сходу.	2
3.	Тема 3. Спів в Давній Греції. Роль грецького театру в розвитку вокального мистецтва.	2
4.	Тема 4. Спів в Давньому Римі. Римський театр.	2
5.	Тема 5. Візантійська вокальна культура. Хоровий спів у християнському богослужінні.	2
6.	Тема 6. Спів в Київській Русі.	2
7.	Тема 7. Духовний та світський спів у часи Середньовіччя.	3
8.	Тема 8. Спів у Європі часів Відродження.	4
9.	Тема 9. Поширення опери як головний фактор розвитку мистецтва співу.	4
10.	Тема 10. Особливості вокального мистецтва в Росії та на території України в XVII-XVIII ст.	3
11.	Тема 11. Розвиток сольного співу в країнах Західної Європи у XIX столітті.	3
12.	Тема 12. Розвиток сольного співу в XIX столітті в Україні, Росії.	3
13.	Тема 13. Особливості розвитку сольного співу в XX столітті.	2
14.	Тема 14. Розвиток вокального мистецтва на початку XXI століття.	2
	Разом:	36

Самостійна робота (заочна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Предмет та завдання дисципліни «Історія вокального мистецтва».	3
2.	Тема 2. Особливості співу у Давньому Єгипті, Малої Азії, країнах Сходу.	6
3.	Тема 3. Спів в Давній Греції. Роль грецького театру в розвитку вокального мистецтва.	8
4.	Тема 4. Спів в Давньому Римі. Римський театр.	5
5.	Тема 5. Візантійська вокальна культура. Хоровий спів у християнському богослужінні.	7
6.	Тема 6. Спів в Київській Русі.	6
7.	Тема 7. Духовний та світський спів у часи Середньовіччя.	7
8.	Тема 8. Спів у Європі часів Відродження.	9
9.	Тема 9. Поширення опери як головний фактор розвитку мистецтва співу.	8
10.	Тема 10. Особливості вокального мистецтва в Росії та на території України в XVII-XVIII ст.	8
11.	Тема 11. Розвиток сольного співу в країнах Західної Європи у XIX столітті.	7
12.	Тема 12. Розвиток сольного співу в XIX столітті в Україні, Росії.	8
13.	Тема 13. Особливості розвитку сольного співу в XX столітті.	8
14.	Тема 14. Розвиток вокального мистецтва на початку XXI століття.	8
	Разом:	98

6. 4. Методи навчання

- лекція;
- бесіда;
- пояснювально - ілюстративний;
- проблемно - пошуковий;
- інтерактивна лекція з використанням мультимедійних презентацій;
- історичний.

7. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання LMS

Moodle - інтегрованої комп'ютерної системи закладу вищої освіти, Internet – порталу.

8. Методичні рекомендації

8. 1. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи.
8. 2. Методичні рекомендації до організації модульного контролю.

8. 1. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи.

Самостійна робота студента є обов'язковою складовою навчального процесу, від виконання якої залежить повнота та якість засвоєння тематичного матеріалу. Опанування змістом дисципліни «Історія вокального мистецтва» передбачає різні види самостійної роботи – вивчення тематичного матеріалу, читання конспекту лекцій, слухання музичних прикладів, відвідування музеїв, виставок, театральних вистав, концертів, перегляд відеозаписів, читання основної та додаткової літератури, пошук необхідної інформації та її аналізування з фіксуванням висновків в зошиті з дисципліни, підготовка до опитування, написання курсової роботи.

При організації самостійної роботи студента на засіданнях Кафедри передбачається можливість отримання необхідної консультації (години чергування викладача згідно з графіком), що зазначається у переліку тем або окремих питань самостійної роботи.

8. 2. Методичні рекомендації до організації модульного контролю.

Курс дисципліни «Історія вокального мистецтва» має один модульний контроль - іспит, який відбувається у формі усної відповіді на три питання в білеті. Підготуватись до опитування студентам допоможе Сілабус з дисципліни «Історія вокального мистецтва».

Рекомендована література

Основна

1. Андгуладзе Н. Homo Cantor. Очерки вокального искусства / Нодар Андгуладзе. – М. : АГРАФ, 2003. – 240 с.
2. Анучина Л.В. Культура Востока (древние цивилизации и средневековье)/ Л.В. Анучина — Х.: Регион-информ, 2005. — 152 с.
3. Античная музыкальная эстетика. Вступительный очерк и собрание текстов профессора А. Ф. Лосева. М. Государственное музыкальное издательство, 1960.- 304 с.
4. Багадуров В. А. Очерки по истории вокальной методологии: в 3-х ч. Ч. 1 / В. А. Багадуров. – М. Музсектор Госиздата, 1929. – 237 с.

5. Багадуров В. А. Очерки по истории вокальной методологии: в 3-х ч. Ч.2 / В. А. Багадуров. М.: - Музгиз, 1932. – 320 с.
6. Балух В. О. Історія античної цивілізації: У 3-х т. — Т. 2. Стародавній Рим: Підручник. — Чернівці: ТОВ «Наші книги», 2008. — 848 с.
7. Гнидь Б. П. Історія вокального мистецтва: підручник / Б. П. Гнидь. — К.: НМАУ, 1997 -320 с.
8. Грица С. Й. Мелос української народної епіки. — К., 1979.
9. Дей О. І. Народно-пісенні жанри. — К.: Музична Україна, 1977. 108 с.
11. Дей О. І. Українська народна балада. — К., 1986.
10. Євтушенко Д. Питання вокальної педагогіки. Історія, теорія, практика / Д. Євтушенко, М. Михайлов – Сидоров. — К.: Державне видавництво «Мистецтво», 1963. — 338 с.
11. Ламперти Ф. Искусство пения (L'arte del canto) по классическим преданиям. Технические правила и советы ученикам и артистам / Франческо Ламперти. 2-е изд. испр. — СПб. : Издательство «Лань», «ПЛАНЕТА МУЗЫКИ», 2009. — 192 с.
12. Лушин Б. М. На уроках маэстро Барра // Вопросы вокальной педагогики. Вип. 6. — Л. : Музыка, 1982, с. 123 – 140.
13. Музыкальная эстетика западноевропейского Средневековья и Возрождения / сост. текстов и общ. вступ. статья В. П. Шестакова. - М.: Музыка, 1966. — 577 с.
14. Назаренко И. К. Искусство пения / И. К. Назаренко. — М. : Музгиз, 1968. — 621 с.
15. Різник О. Українська авторська пісня. Основні етапи розвитку // Українська культура. — 1993. — № 1, 2.
16. Стахевич О. Г. З історії вокально-виконавських стилів та вокальної педагогіки. Посібник. Вінниця. Нова книга, 2013. — 176 с.
- Успенский Н. Древнерусское певческое искусство. — Москва, 1965,
17. Ярославцева Л. К. Зарубежные вокальные школы: учебное пособие по курсу истории вокального исполнительства / Л. К. Ярославцева. - М.; 1981. — 90 с.

Допоміжна

1. Барсова Л. Г. Сольное пение. Термины и понятия / Л. Г. Барсова. — СПб. : ГАТИ, 2009. — 128 с.
2. Вайнкоп Ю. Краткий биографический словарь композиторов / Ю. Вайнкоп, И. Гусин. — Л. : «Музыка», 1979. — 200 с.

3. Кочнева И. Вокальный словарь / И. Кочнева, А. Яковлева. – Л. : Музыка, 1988. – 70 с.
4. Музыкальная эстетика западноевропейского Средневековья и Возрождения / сост. текстов и общ. вступ. статья В. П. Шестакова. - М.: Музыка, 1966. – 577 с.
5. Станішевський Ю. національний академічний театр опери і балету України імені Тараса Шевченка: Історія і сучасність. – К.: Музична Україна, 2002.
6. Українська музична енциклопедія. – К.: ІМФЕ, 2006. – Т. 1
7. Українська музична енциклопедія. – К.: ІМФЕ, 2008. – Т. 2
8. Українська музична енциклопедія. – К.: ІМФЕ, 2011. – Т.3
9. Черкашина-Губаренко М. Р. Оперный театр в пространстве меняющегося мира: страницы оперной истории в картинках и лицах: монография / Марина Черкашина-Губаренко. — Харьков: Акта, 2013. — 468 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://izbornyk.org.ua/istkult/ikult11.htm>
2. https://chtyvo.org.ua/authors/Hnyd_Bohdan/Istoriia_vokalnoho_mystetstva/
3. <http://hatob.com.ua/ukr/istoriya-teatra>
4. http://en.wikipedia.org/wiki/Ukrainian_folk_music
5. [http://www.fwalive.ualberta.ca/vmctm/en/html/narratives.php?id=3&se
c=1](http://www.fwalive.ualberta.ca/vmctm/en/html/narratives.php?id=3&se
c=1)
6. <http://www.mosbul.ru/audio.doc>
7. <http://www.worldcat.org/search?q>
8. <https://www.youtube.com/watch?v=Ismdhz0RJOE>
9. <https://www.youtube.com/watch?v=Aoj2kGBddRA>
10. <https://www.youtube.com/watch?v=gJ3GvutirCQ>
11. <http://www.umka.com.ua/ukr/catalogue/folk/>
12. <https://www.youtube.com/watch?v=s-TwMfgaDC8>
13. <https://www.youtube.com/watch?v=a7Dh5QoXv2c>
14. <https://www.youtube.com/watch?v=RxZSP1Dc78Q>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 2020 / 2024 н.р. без змін; зі змінами
(Додаток _____).
(потрібне підкреслити)

протокол № 1 від «28» серпня 2024 р. Завідувач кафедри _____
(підпис)(Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток _____).
(потрібне підкреслити)

протокол № _____ від « _____ » _____ 20____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис)(Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток _____).
(потрібне підкреслити)

протокол № _____ від « _____ » _____ 20____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис)(Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток _____).
(потрібне підкреслити)

протокол № _____ від « _____ » _____ 20____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис)(Прізвище ініціали)